

Chris Burns
Prif Weithredwr
Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili
Penallta House
Tredomen Park
Ystrad Mynach
Hengoed, CF82 7PG

Cambrian Buildings
Mount Stuart Square
Cardiff CF10 5FL

Adeiladau Cambrian
Sqwâr Mount Stuart
Caerdydd CF10 5FL

10 Awst 2015

Annwyl Mr Burns

Adolygiad o Gartrefi Gofal: Dadansoddiad o'ch ymateb terfynol

Rwy'n ysgrifennu i ddiolch i chi am roi ymateb terfynol i'm Hanghenion Gweithredu, sef ymateb yr wyf wedi cael cyfle i'w ddadansoddi bellach.

Wrth ddadansoddi'r ymateb a ddaeth i law, roeddwn i'n chwilio am sicrwydd, drwy'r wybodaeth a roddwyd a thrwy'r camau a oedd ar eu hanner neu yn yr arfaeth, y bydd fy Anghenion Gweithredu'n cael eu rhoi ar waith ac y bydd y canlyniadau arfaethedig yn cael eu cyflawni ar ran pobl hŷn.

Mae'n glir bod eich ymateb yn dangos ymrwymiad i gyflawni'r newid angenrheidiol a amlinellais yn fy Adolygiad o Gartrefi Gofal ac mae'n manylu'n glir ar gamau rydych chi wedi'u cymryd neu y byddwch yn eu cymryd er mwyn cyflawni'r canlyniadau arfaethedig.

Rwy'n arbennig o falch bod eich sefydliad wedi defnyddio'r adborth adeiladol a gynigiais yn gynharach yn y flwyddyn er mwyn gwella'ch ymateb, ac mae'ch holl ymatebion i'm Hanghenion Gweithredu wedi'u dadansoddi bellach fel ymatebion 'derbyniol'. Mae'n dda gweld bod yr Awdurdod Lleol yn gweithio gyda'r Bwrdd Iechyd mewn rhai o'r Anghenion Gweithredu.

Mae'ch sefydliad wedi cynnig mynd ati i ddatblygu gwasanaethau neu brosesau newydd sydd â'r potensial i symud ymlaen fel arferion gorau. Er

enghraifft, rwy'n croesawu'n arbennig y ddealltwriaeth o effaith a manteision gwaith cyfeillio a gwaith pontio'r cenedlaethau y mae'r Awdurdod Lleol wedi'i dangos yn ei ymateb (Angen Gweithredu 3.3).

Gan hynny, rwy'n fodlon bod eich sefydliad eisoes yn cydymffurfio â'm Hanghenion Gweithredu neu wedi ymrwymo i gymryd y camau angenrheidiol i gyflawni'r newid angenrheidiol. Serch hynny, byddwn i hefyd yn disgwyl eich gweld yn datblygu gweithdrefnau clir ar gyfer adolygu a chlориannu er mwyn rhoi sicrwydd ar lefel uchel yn eich sefydliad y bydd y canlyniadau angenrheidiol yn cael eu cyflawni.

Mae dadansoddiad manwl wedi'i atodi o'r wybodaeth ychwanegol a roesoch mewn ymateb i'm cais.

Fel y gwyddoch, o dan Ddeddf Comisiynydd Pobl Hŷn (Cymru) 2006 mae'n ofynnol imi gadw cofrestr o'r ymatebion i'm Hanghenion Gweithredu ac felly bydd yr holl ymatebion gan y cyrff sy'n dod o dan fy Adolygiad yn cael eu cyhoeddi ar fy ngwefan ynghyd â'r dadansoddiad o bob ymateb.

Fel y dywedais yn barod, byddaf yn cyhoeddi sylwebaeth gyffredinol ynghylch a ydw i'n credu y bydd y newid yr wyf yn disgwyl ei weld ar ran pobl hŷn yn cael ei wireddu ledled Cymru ac rwy'n bwriadu gwneud datganiad cyhoeddus ffurfiol am hyn ac am y camau y mae'r cyrff unigol sy'n dod o dan yr adolygiad yn bwriadu eu cymryd. Caiff y datganiadau hyn eu gwneud ar 11 Awst.

Dwy ddim yn bwriadu gofyn am ddiweddariad manwl am yr holl gamau sydd gennych ar y gweill, oherwydd lefel y sicrwydd a'r ymrwymiad rydych chi wedi'u dangos wrth sicrhau'r canlyniadau hyn. Gan hynny, rwy'n bwriadu cynnal adolygiad dilynol ymhen 18 mis, pryd y byddaf yn chwilio am dystiolaeth bendant bod y canlyniadau hyn wedi'u cyflawni'n gyson ar draws cartrefi gofal eich ardal (bod eich camau chi wedi'u cwblhau). Yn nes ymlaen, byddaf yn rhoi gwybod ichi am hyd a lled yr adolygiad a'r dull y byddaf yn ei ddefnyddio.

Er hynny, mae yna nifer o feysydd y bydd arna i angen diweddariad a sicrwydd yn eu cylch yn y cyfamser ac fe fyddaf yn ysgrifennu atoch ar wahân ynglŷn â'r rhain a sut y byddaf yn gofyn ichi wneud hyn.

Rwy'n edrych ymlaen at barhau i gydweithio â chi i sicrhau bod gan bobl hŷn sy'n byw mewn cartrefi gofal yng Nghymru yr ansawdd bywyd gorau posibl a'r safonau gofal uchaf.

Yn gywir

A handwritten signature in black ink that reads "Sarah Rochira". The script is cursive and fluid, with a long tail on the final letter.

Sarah Rochira
Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru

Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili

Angen Gweithredu 1.6

Casgliad Terfynol - Derbyniol

1.6 Cynigir eiriolaeth annibynnol i bobl hŷn o dan yr amgylchiadau canlynol:

- pan fo pobl hŷn mewn perygl, neu yn dioddef camdriniaeth gorfforol, emosiynol, ariannol neu rywiol.
- lle mae cartref gofal yn cau neu berson hŷn yn symud oherwydd bod eu hanghenion gofal wedi newid.
- pan fo person hŷn angen cymorth i'w helpu i adael yr ysbyty.

Yn achos y rhai sydd â chapasiti anwadal neu anawsterau cyfathrebu, dylai hwn fod yn eiriolaeth na chyfarwyddir.

Pan fo pryderon cynyddol ynglŷn â chartref gofal, mae'n rhaid i breswylwyr gael mynediad i eiriolaeth na chyfarwyddir.

Barnwyd o'r blaen fod ymateb yr Awdurdod Lleol i'r Angen Gweithredu hwn yn dderbyniol. Gan hynny, does dim rhagor o ddadansoddi wedi bod.

Angen Gweithredu 2.2

Casgliad Terfynol - Derbyniol

2.2 Mae gan bobl hŷn fynediad i wasanaethau arbenigol a, phan fo hynny'n briodol, i ofal amlddisgyblaethol a ddyluniwyd i gefnogi adsefydlu yn dilyn cyfnod o afiechyd.

Rwy'n croesawu'r ffaith bod ymateb yr Awdurdod Lleol i'r Angen Gweithredu yma yn darparu trosolwg o'r amrediad o wasanaethau gofal amlddisgyblaeth a gwasanaethau arbenigol a ddarperir yn yr ardal. Er enghraifft, darperir gwybodaeth am y gwelyau asesu ac ail-alluogi sydd ar gael yn yr ardal.

Codais bryder mewn perthynas ag ymateb cychwynnol yr Awdurdod Lleol, sef y gallai fod wedi bod yn fwy eglur ynghylch ei gysylltiadau â'r Bwrdd

lechyd, a'i waith gyda'r Bwrdd lechyd i gyflawni'r deilliannau a ddymunir i bobl hŷn. Rwy'n falch o nodi bod yr ymatebion yn dangos ymrwymiad clir i gymryd ymagwedd ragweithiol at ddatblygu gofal amlddisgyblaeth a gwasanaethau arbenigol mewn partneriaeth agos â'r Bwrdd lechyd. Er enghraifft, mae'r Awdurdod Lleol yn cydnabod bod angen gweithio i sicrhau bod gwasanaethau fel SALT a deintyddiaeth yn hygyrch i bobl hŷn.

Rwy'n croesawu'r ffaith bod yr Awdurdod Lleol wedi ymrwymo i gwmpasu'r gefnogaeth arbenigol sydd ar gael i gartrefi gofal i nodi pryderon, ac i gyfrannu at fanyleb gwasanaeth newydd os oes angen hynny i wella'r mynediad i ddarpariaeth arbenigol i bobl hŷn sy'n byw mewn cartrefi gofal. Mae gan y camau hyn y potensial i alluogi'r Awdurdod Lleol i ddeall yn well yr angen am wasanaethau o'r fath, ac yn ei dro, i ddarparu cefnogaeth lawn i bobl hŷn, yn dilyn cyfnod o salwch sylweddol fel bod modd iddyn nhw gynyddu eu hannibyniaeth a'u hansawdd bywyd i'r eithaf.

Mae'r ymateb yn cynnwys amserlenni clir ar gyfer cwblhau'r camau a nodwyd, ac mae hefyd yn enwi unigolyn atebol. Dylai eglurder y dull hwn ganiatáu i ansawdd ac effaith y gwasanaethau hyn, ac unrhyw newidiadau a wneir iddyn nhw, gael eu monitro'n ofalus gan y Bwrdd lechyd.

Angen Gweithredu 3.2

Casgliad Terfynol

3.2 Mae holl weithwyr cartrefi gofal yn derbyn hyfforddiant dementia sylfaenol fel rhan o'r drefn gynefino, ac mae'r holl staff gofal a rheolwyr cartrefi gofal yn derbyn hyfforddiant dementia ychwanegol yn barhaus fel rhan o ddatblygu eu sgiliau a'u cymhwysedd, ac mae hyn yn elfen benodol o oruchwyllo ac asesu perfformiad.

Barnwyd o'r blaen fod ymateb yr Awdurdod Lleol i'r Angen Gweithredu hwn yn dderbyniol. Gan hynny, does dim rhagor o ddadansoddi wedi bod.

Angen Gweithredu 3.3

Casgliad Terfynol – Derbyniol

3.3 Dylid cymryd camau o ddifrif i annog defnyddio cynlluniau cyfeillio mewn cartrefi gofal, yn cynnwys prosiectau pontio'r cenedlaethau, a chefnogi preswylwyr i ddal eu gafael ar gyfeillgarwch sy'n bodoli. Mae'n rhaid i hyn gynnwys sicrhau mynediad parhaus i gefnogaeth sy'n seiliedig ar ffydd ac i gymunedau diwylliannol penodol.

Mae ymateb yr Awdurdod Lleol i'r Angen Gweithredu yma yn darparu darlun llawer cliriach o'r ddarpariaeth gyfredol o wasanaethau cyfeillio i bobl hŷn mewn cartrefi gofal ac mae'n dangos ymrwymiad i wella'r rhain dros y flwyddyn nesaf. Er enghraifft, darperir gwybodaeth fanwl am gynllun cyfeillio sy'n cael ei redeg gan y Gwasanaeth Gwirfoddol Brenhinol. Mae gan y cynllun hwn y potensial i alluogi pobl hŷn i gael cysylltiadau cymdeithasol ystyrlon a lleihau'r risg iddyn nhw ddioddef unigrwydd ac arwahanrwydd.

Codais bryder mewn perthynas ag ymateb cychwynol yr Awdurdod Lleol, sef nad oedd dealltwriaeth amlwg o effaith a deilliannau cyfeillio na chynllun i werthuso'r rheiny. Felly, rwy'n croesawu'n arbennig y ddealltwriaeth ynglŷn ag effaith a manteision cyfeillio a gwaith pontio'r cenedlaethau y mae'r Awdurdod Lleol wedi'i dangos yn ei ymateb. Rhoddwyd un enghraifft lle cafodd gŵr bonheddig ei helpu i ymweld â beddau rhyfel yn Ffrainc gyda disgyblion ysgol leol, a the parti traddodiadol gan yr RVS. Mae'r ymateb wedi nodi'r deilliannau cadarnhaol i unigolion a hefyd wedi cydnabod sut y gall gwell cysylltiadau beri i bobl hŷn deimlo bod ganddyn nhw gefnogaeth a'u gwneud yn fwy hyderus i godi pryderon a pheri newidiadau mewn cartrefi gofal o ganlyniad i hynny. Ar ben hynny, mae'n dda gweld bod yr RVS yn bwriadu derbyn adborth ar ei waith ac y caiff hyn ei rannu gyda'r Awdurdod Lleol.

Mae'r ymateb yn rhoi dyddiad ar gyfer cwblhau'r camau, ac mae'n datgan ei fod yn bwriadu mesur deilliannau'r mentrau hyn. Er fy mod yn cydnabod bod llawer o'r mentrau yn gymharol newydd, fe ellid bod wedi cryfhau'r ymateb trwy gynnwys cynlluniau cyfeillio sy'n cynnwys mynediad i gymorth yn seiliedig ar ffydd ac i gymunedau diwylliannol penodol, a

buaswn yn disgwyl i waith yn y meysydd hyn gael ei ddatblygu yn y dyfodol agos.

Angen Gweithredu 5.6

Casgliad Terfynol - Derbyniol

5.6 Sefydlu Cynllun Gwella Cenedlaethol er mwyn gwella cartrefi gofal ble mae Awdurdodau Lleol, Byrddau Iechyd ac AGGCC wedi nodi ffactorau risg sylweddol a/neu barhaus ynghylch yr ansawdd bywyd neu'r gofal a ddarperir i breswylwyr a/neu dorri hawliau dynol o bosibl.

Dylai'r tîm gwella cenedlaethol ddefnyddio rheolwyr cartrefi gofal profiadol, yn ogystal ag ymarferwyr eraill, er mwyn darparu cefnogaeth ddwys a thrawsffurfiol er mwyn codi safonau ansawdd bwyd a gofal i breswylwyr yn ogystal ag atal a lliniaru risgiau i ddiogelwch yn y dyfodol.

Dylai'r gwasanaeth hefyd ddatblygu ystod o adnoddau a deunyddiau hyfforddi er mwyn cynorthwyo cartrefi gofal sy'n dymuno gwella o ran hunanddatblygu a gwelliannau parhaus.

Mae'r ymateb i'r Angen Gweithredu yma yn datgan yn glir ei gefnogaeth i egwyddorion dull cenedlaethol o weithredu tuag at wella gwasanaethau. Fe fyddai dull o weithredu o'r fath yn golygu bod gan gartrefi gofal y mae arnyn nhw eisiau ac angen gwella ansawdd bywyd a gofal pobl hŷn fynediad i gyngor, adnoddau a chefnogaeth arbenigol sy'n arwain at well gofal a llai o risg.

Rwy'n croesawu'r ymrwymiad yma ac yn nodi'r pryderon y mae'r Awdurdod Lleol wedi'u codi, fel yr angen i gadw cyfrifoldeb darparwyr a chomisiynwyr a sicrhau bod trefniadau llywodraethu priodol yn bodoli. Rwy'n disgwyl y bydd Llywodraeth Cymru yn arwain ar ddatblygu'r Gwasanaeth Gwella Cenedlaethol, mewn partneriaeth ag Awdurdodau Lleol, Byrddau Iechyd a darparwyr cartrefi gofal. Dydw i ddim wedi pennu'r strwythur angenrheidiol ar gyfer y Gwasanaeth Gwella Cenedlaethol ac rwy'n edrych ymlaen at barhau fy ngwaith gyda chyrrff i ddatblygu gwasanaeth o'r fath.

Angen Gweithredu 6.2

Casgliad Terfynol - Derbyniol

6.2 Dylai darparwyr cartrefi gofal, comisiynwyr ac AGGCC ddatblygu ffyrdd anffurfiol a systematig o sicrhau eu bod yn deall ansawdd bywyd pobl hŷn yn well, drwy wrando arnynt yn uniongyrchol (nid drwy gwynion ffurfiol) a sicrhau y gweithredir ar y pryderon a leisir ganddynt.

Dylai adroddiadau blynyddol gael eu llunio ar sut mae adborth parhaus pobl hŷn wedi'i ddefnyddio i sbarduno gwelliant parhaus (gweler cam 6.10).

Roedd yna nifer o gamau cadarnhaol yr oedd yr Awdurdod Lleol wedi ymrwymo iddyn nhw yn ei ymateb cychwynol i'r Angen Gweithredu yma oedd yn dangos dealltwriaeth o bwysigrwydd gwrando ar leisiau pobl hŷn a sicrhau bod yna weithredu ar y materion a godwyd. Er enghraifft, mae'r Awdurdod Lleol wrthi yn adolygu ac yn datblygu offeryn monitro newydd gyda'r ffocws ar ansawdd gofal, llesiant emosiynol a mwy o ffocws ar ymgysylltu â phreswylwyr a gofyn am adborth mewn modd gwahanol.

Mae gan y camau hyn y potensial i sicrhau bod gan gomisiynwyr a darparwyr ddealltwriaeth drylwyr o fywyd beunyddiol a bod barn pobl hŷn yn cael ei defnyddio i sbarduno gwelliannau parhaus. Ond, codais bryder nad oedd yr wybodaeth a ddarparwyd yn cynnwys cynllun digon manwl, ac rwy'n nodi bod y camau hyn yn ymwneud yn bennaf â dulliau ffurfiol o wrando ar farn pobl hŷn.

Mae'r ymateb gan yr Awdurdod Lleol yn datgan bod angen datblygu'r darn yma o waith yn rhanbarthol, a bod trafodaethau wedi cychwyn i nodi dull gweithredu. Rwy'n croesawu'r ymrwymiad i weithio'n gydweithredol a'r awydd i sicrhau cysondeb ar draws y rhanbarth cyfan. Mae gan yr ymrwymiad yma y potensial i gyflawni mwy na gofynion yr Angen Gweithredu. Fodd bynnag, buaswn yn disgwyl cael gwybod am ddatblygiad y dull rhanbarthol o weithredu er mwyn cael sicrwydd y bydd yr Angen Gweithredu yma yn cael ei weithredu'n llawn.

Angen Gweithredu 6.7

Casgliad Terfynol - Derbyniol

6.7 Datganiadau Ansawdd Blynyddol yn cael eu cyhoeddi gan Gyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol mewn perthynas ag ansawdd bywyd a gofal pobl hŷn sy'n byw mewn cartrefi gofal a gomisiynir a chartrefi gofal yr Awdurdod Lleol. Dylai hyn gynnwys:

- argaeledd eiriolaeth annibynnol mewn cartrefi gofal
- ansawdd bywyd a gofal pobl hŷn, yn cynnwys cyfeiriad penodol at
- bobl hŷn sy'n byw â dementia a/neu sy'n colli defnydd o synhwyrau
- sut mae hawliau dynol pobl hŷn yn cael eu cynnal mewn cartrefi gofal ar draws yr Awdurdod Lleol safbwyntiau pobl hŷn, eiriolwyr ac aseswyr lleyg ynghylch yr ansawdd bywyd a'r gofal a ddarperir mewn cartrefi gofal
- lleoliad daearyddol cartrefi gofal

Dylai manylion ychwanegol ynghylch gofynion adrodd yn ôl gael eu cynnwys fel rhan o'r Bil Rheoleiddio ac Archwilio

Rwy'n croesawu ymrwymiad clir yr Awdurdod Lleol i gyhoeddi Datganiadau Ansawdd Blynyddol gan y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol yn y dull a amlinellir yn yr Angen Gweithredu. Fe fydd hyn yn sicrhau bod gan bobl hŷn fynediad i wybodaeth berthnasol ac ystyrlon am yr ansawdd bywyd a'r gofal a ddarperir gan gartrefi gofal unigol neu ynddyn nhw, a bod pawb yn fwy agored a thryloyw ynghylch ansawdd cartrefi gofal.